

פננים ומאמרים קדים
פתוחות רבים תהיה רבי נתן געשטעטנער זצוקל

להזרזת נתן

גליון קכ"א (שנה ג') ♦ פרשת כי תשא ♦ חודש אדר א' שנת תשפ"ד לפ"ק

משנפנס אדר מרבין בשמחה

תורת נתן

פננים מספר
"להורות נתן" על התורה

ספירת ספק אינו ספירה
כלל

וְלֹא יִהְיֶה כָּהֵן נֶגֶד כָּהֵן אֶתֶם (ל.י). פירש"י שהמנין שולט בו עין הרע.

והקשו התלמידים א"כ גם כשמונים ע"י נתינת מחצית השקל יודעים מספרם וישלוט עין הרע. וי"ל דהיזק עין הרע הוא סגולי ולא טבעי, וי"ל דאינו מזיק אלא כשמונים את האנשים ממש ולא כשיודעים מספרם ע"י אמצעי.

גם י"ל דבאמת נתינת מחצית השקל אינו מספר של דואי דשמא נתן אחד ויתר ממתצית או שאחד החסיר מליתן, ואע"ג איכא מצוה שלא להמעיט ולא להוסיף, הנה אין זה אלא מצוה אבל אינו בירור במציאות ובודאי שחזקה על ישראל שיקיימו המצוה כהלכתה מ"מ אין זה בירור במציאות, משא"כ כשמונים היו בירור במציאות אמיתית ואז יכול עין הרע להזיק, אבל מספר ע"י נתינת מחצית השקל אינו מספר דואי ומוחלט דשמא אחד מישראל לא הביא או שמא אחד מהם הביא שני חצאים.

ופע"י מבואר בשו"ת ערוה"ב א"ח בטעם דאין מונין ספירת העומר ב' ימים משום ספיקא דיומא, והתירוץ דספירת ספק אינו ספירה כלל.

הטעם שיתפללו דוקא בעיטוף

וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶעֱבֹד בְּלֹא טוֹבִי עַל פְּנֵי וַתְּקַרְאֵנִי בְּשֵׁם ה' לְפָנַי וְתַנְתִּי אֶת אֲשֶׁר אָחֹז (י.י). פירש"י וקראתי וגו' ללמדך סדר בקשת רחמים וכסדר שאתה רואה אותי מעוטיפ וקורא י"ג מדות הוי מלמד את ישראל לעשות.

י"ל הטעם שיתפללו דוקא בעיטוף, וכן מצינו תפלה כי

שיח מזהר"ן

פננים מספר
"שיחות מלוא מלכה"

הרה"ק הרבי ר' אלימלך מלוצ'נסק ז"ע -
בעמח"ס נועם אלימלך - כ"א אדר

שמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר מוה"ר א' מבעלזא ז"ע שרהבי ר' אלימלך ז"ע היה הרבי של כל רבי, דהיינו שכל תלמידיו היו צדיקים גדולים, ואחרי פטירתו המשיכו להרביץ תורה ולהנחיל את דרך ה' לדורות הבאים, הצמאים לדבר ה' הרבי ר' אלימלך ז"ע היה ידוע ומפורסם בענותותו הגדולה, ומובא שאמר פעם למקורביו, דהנה באים אליו בכל יום ויום הרבה יהודים, וכל אחד מבקש ממנו ישועה לדבר אחר, האחד מבקש רפואה שלימה, השני מבקש פרנסה טובה, השלישי מבקש להפקד בזרע של קיימא, הרביעי לזיווג הגון, וכן הלאה, יכלה הזמן והם לא יכלו, ואמר, דלכאורה תמוה למה באים דוקא אליו, ואינם הולכים לצדיקים אחרים. אלא על כרחך צריך לומר, דכיון שאמרו חז"ל (קידושין טז) עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה עיי"ש, והנה האנשים הללו היו צריכים לבוא אליו בטענות ותביעות, שהוא אשם בכל החסרונות שבעולם, שענותיו הרבים גרמו להכריע את כל העולם לכף חובה, רק שהאנשים אינם אמיצים כל כך לצעוק עלי ולהאשים אותי, ע"כ באים הם לבקש בלשון בקשה, אבל כוונתם לומר לי מוסר, שאני מבקש בכל, ולולא ענותי הרבים, היה הכל מתנהל על מי מנוחות. וכמה שיותר יהודים באו אליו לבקש ולהתחנן להפקד בדבר ישועה ורחמים, הרגיש בעצמו, רגשי אשמה וחרטה, שהכל מתמת ענותיו הרבים, שהכריע עי"ז את כל העולם לכף חובה.

אחיו של הרבי ר' אלימלך ז"ע היה הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי ז"ע אשר אודותיו מספרים, שהגיע פעם יהודי אחד אל הרבי ר' אלימלך, ושאלתו בפיו, דכיון שאמרו חז"ל (ברכות נד) חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, ולכאורה איך יתכן הדבר לברך ולהודות להש"ת בעת הרעה, כמו שמברך ומשבח בעת הטובה. ואמר לו הרבי ר' אלימלך, שילך אצל אחיו הרבי ר' זושא, והוא יתיר לו הקשיא, והלך אל הרבי ר' זושא, ושאל אותו את השאלה, ואמר לו הרבי ר' זושא, שאלתך צודקת מאד, שהרי גם אני איני מבין אמרם ז"ל, חייב אדם לברך על הרעה, וכי ישנו בעולם איזה דבר רע, הלא כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ומאתו יתברך לא יצאו הרעות. זוהי מדינה גדולה, לדעת ולהשכיל, כי הכל מכוון מהשם יתברך, והכל לטובה ולתועלת.

בענין זה מביא הצ"ח (פסחים ג) בשם הרב החסיד המוכיח הגדול המפורסם רבי אפרים מבראד ז"ע, דהנה בגמ' שם איתא, לא עולם הזה העולם הבא, העולם הזה על בשרות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב ועל בשורות רעות אומר ברוך דין האמת, לעולם הבא כולו הטוב והמטיב. דהנה בעולם הזה לפעמים נראה לאדם שבשורה זו טובה היא, ומברך הטוב והמטיב, ולפעמים נראה לו שבשורה זו רעה היא, ואז מברך דין האמת, משום שבעולם הזה לפעמים טוב לו ולפעמים רע לו, דבעולם הזה הטוב והרע משפטים שבעולמות, ומשא"כ בבואו לעולם הבא יראה למפרע שהכל היה טוב, ובעולם הזה נראה לו לאדם שענין זה הוא רע ובשילו, וכשיבוא לעולם הבא יראה שהכל היה רק דמיון, ומאתו יתברך לא יצאו הרעות ח"ו ועל כן לעולם יראו שכולו הטוב והמטיב. עכ"ל. הנה כעין זה מפרש זקני החתם סופר ז"ע את הפסוק (כי תשא ל"ג י"א) וראית את אחורי לפני לא יראו, דלפעמים האדם לפני שנגלה אליו הטובה, אינו רואה אותה, והיא נראית לו בשורה רעה, אמנם אחר זמן רואה למפרע שהכל

המשך בעמוד הבא

יעוּף, כי המתפלל צריך שישים כל בטחונו בהש"ת וידע כי רק לה' ישועה ולא יצפה לישועה מכל אדם בעוה"ז, והנה ע"י שמתעטף שהוא מכסה עצמו מעיני העולם ועושה מחיצה בינו ובין כל העולם ומדבר רק להש"ת בזה מראה כי אין תקותו רק להש"ת ועי"ז תפלתו נשמעת

כדי שלא יבוא גנאי לישראל צוה למשה - פסל משלך

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה פָּסַל לְךָ עֲנִי לָהֵט אֲבָנִים קְרֹאשִׁים וְגו' (ה). פירש"י אתה שברת הראשונות אתה פסל לך אחרות משל למלך וכו' א"ל שושבינה כתוב לה כתובה אחרת א"ל המלך אתה קרעת אותה אתה קנה לך נייר אחר.

י"ל פ' דהנה קי"ל שהבעל צריך לקנות הנייר של כתובה ולשלם שכר סופר, אולם אם כבר כתב כתובה אחת והשושבין קרעה ודאי שאין צריך לשלם פעם שניה אלא השושבין חייב לשלם דהא הוא מזיק, והנה בנ"ד אילו היה הקב"ה מסכים לשלם עוד פעם לוחות שניות משלו, א"כ יש בזה הודאה שהלוחות הראשונות בטלות ועכשיו בא לקדש בשניה, דהרי פשוט דכשבא לקדש שנית חייב החתן לשלם כבראשונה, ולכן אמר הקב"ה למשה פסל לך משלך שאתה קרעת את הכתובה שלא כדין כי אני לא בטלתי את הקידושין, דבאמת ישראל לא חטאו אלא הערב רב, וא"כ אין צריך לדונם כפנייה, ולכן אמר הקב"ה שמשא ישלם את הנייר, דאילו היה הקב"ה מסכים שהוא עצמו יתן הנייר א"כ הוה הודאה בביטול קידושין הראשונים, וזה גנאי לישראל, וכדי שלא יבוא גנאי לישראל צוה למשה פסל משלך.

יפה נדרשת

הטעם שהלוחות היו כתובים גם מלפנים וגם מלאחור

וַיִּכְתֹּב וַיַּרְדּוּ מִלְּפָנֵי ה' וַיִּכְתֹּב מִאָחֳרָיִם וּמִלְּפָנָיִם (כי תשא לב, טו) "לחות כתובים מלפני עבדיהם מזה ומזה הם כתובים".

לכאורה צריך ביאור, איזה צורך יש שהלוחות יהיו כתובים גם מלפנים וגם מלאחור. אך להמבואר יתפרש היטב, שהרי בכל הלכה שניתנה למשה בסני, ישנם מ"ט פנים להיתר ומ"ט פנים לאיסור, לכן כל מצוה ומצוה שנכתבה בשני לוחות הברית, נכתבה משני צידי הלוחות ישר והפוך, כדי להורות שלא רק מה שרואים מלפנים זוהי ההלכה האמיתית, כי ישנו גם צד נוסף שהוא הפוך לאחור, ושם אפשר לדרוש אחרת את ההלכה.

עוד יש לפרש בזה אמרם (אבות פ"ה מ"ב) בן בג בג אומר הפוך בה והפוך בה דכלא בה, שלכאורה יש מקום לחשוב שהצד ההפוך בלוחות הברית אינו משמש כלום, לזה בא בן בג בג ואמר, הפוך בה והפוך בה דכלוא בה, גם בצד ההפוך שהוא סותר את ההלכה המשתקפת בצד הישר, גם בצד זה ישנה תורה שלימה, שהרי כך ניתנה התורה מפי הקב"ה, שבכל הלכה אפשר לדרוש לכאן ואפשר לדרוש לכאן, רק ההכרעה הסופית תלויה בידי גדולי הדור המוסמכים להוראה.

(מוצנ"ס מברכין תמוז שנת תשס"ט)

ע"כ נחלקו החכמים תמיד ביניהם, משום שכל חכם פירש את ההלכה כפי דעתו בענין, ובכל זאת צדקו דברי כולם, כי התורה הקדושה כוללת בתוכה מ"ט פנים בכל דבר, ולכן אע"פ שאלו מטהרים ואלו מטמאים, מכל מקום דברי אלקים חיים הם.

